

שאלה 1

א. המאמרים בהן אני דנה בעבודה זו הינם:

- אלכסנדר ג' ותומפסון ק. (2008) מבנים תרבותיים. האוניברסיטה הפתוחה. עמ' 23-52.

מאמרם של אלכסנדר ותומפסון דן במקומה של התרבות בחיי היום-יום, החוקרים טוענים כי התרבות מנציחה את המציאות, בני האדם תופשים את המציאות באמצעות התרבות וכי הם אינם רואים את העולם בדרך לא אובייקטיבית, לא ניטראלית ולא שקופה, אלא התנהגויותיהם ותפישת עולמם נובעים מהתרבות בה הם חיים. כמו כן, תרבות משתנה ממקום למקום וכן מתקופה לתקופה, התרבות היא דינאמית והערכים שהיא מייצגת משתנים. כך מתארים החוקרים כיצד המציאות מורכבת מ:

- **סמלים:** כאשר כל דבר במציאות הופך לסמל שמקבל את משמעותו על ידי התרבות בה הוא נוצר. החוקרים מבדילים בין סמלי קודש לבין סמלי חול המצויים ביום-יום.
- **נורמות:** הנורמות הינן כללי ההתנהגות המקובלים, אשר אינם נכפים על האדם, אלא הוא מטמיע התנהגויות אלה, כחלק בלתי נפרד מאישיותו.
- **חוקים:** החוקים הינם מיסודן של הנורמות המעוגנות בחוק כתוב, שעבירה עליו מובילה לענישה ומחייבת האופן "רשמי" יותר מן הנורמות את כלל הפרטים בחברה.
- **ערכים:** הערכים הינם תוצאה של הנורמות והחוקים הקיימים בחברה, היוצרים את הערכים המנחים את האדם, שכאמור, מובנים תרבותית.

החוקרים מבחינים בין הגישה המוסדית אשר על פיה הערכים התרבותיים הנוצרים מן הנורמות והחוקים נעוצים בכוחניות מוסדית, כאשר הממסד הוא שכופה על האדם השקפות עולם מגדריות, גזעניות וכלכליות, לעומת הגישה התרבותית הטוענת כי אנשים הם שמעניקים לעולם משמעויות סובייקטיביות, כאשר התרבות כבר מוטמעת בתוכנו ואין צורך "לכפות" אותה על האדם.

באשר למחקר הסוציולוגי, טוענים החוקרים כי "המפנה התרבותי" שחל בעידן הפוסט מודרני, הפקיע את התפישת לפיה יש "אמת אחת", ואימץ שיטות הנהגות במדעי הרוח אל מדעי החברה, כך שתופעות תרבותיות הופקעו מההקשר המוסדי שלהן, מנותחות באמצעות התמקדות בתוכן ובמשמעויות שלהן באמצעות זיהוי הנרטיבים והשיח המתקיים בהן.

- ליבס ת' ופירסט ע'. (2003). ניצחונו של מוחמד א-דורא. פנים-תרבות חברה וחינוך, גיליון 23.

באופן זה, מנתחות ליבס ופירסט (2003) את הכיסוי התקשורתי של מותו של הילד מוחמד א דורא ברשת ABC. החוקרות טוענות שלמדיה הבינלאומיים עוצמה גדולה והדימויים הטלוויזיוניים שבוחרים להציג המדיות השונות יכולות להשפיע על הסכסוכים המקומיים, על התערבות של גופים שונים, על המישור הפוליטי, הצבאי, החברתי וכו'. לטענתן, המדיה הגלובלית בוחרים בייצוגים שיכולים להצית את האמפתיה או החרדה של הצופה ולהפוך לסמל. כך, מבין שני הדימויים שרווחו בשנת 2000 – הילד הפלסטינאי מוחמד א-דורא שנורה לעיני הצופים, והלינץ' שבוצע בשני חיילי צה"ל בתחנת המשטרה ברמאללה, תמונת הילד זכתה להצלחה יותר מאשר תיעוד הלינץ', והחוקרות מנסות לעמוד על הסיבות להצלחה זו. הן טוענות כי הצלחתו של הדימוי נובעת משלושה מישורים: מהצגת אירוע אחד כעומד בפני עצמו, ממסגור המצלמה המכוון אך ורק לילד ואביו ולא מראה את הרקע, ובאי-הפרשנות לאירוע של הצלם והמגישה היוצרים מחסור בעובדות הממשעות את הסיפור והיעדר פרטים חשובים כמו הסיבה להימצאותם של השניים בזירת הקרב ומי הרג את הילד, כאשר התשובות לשאלות אלה משתמעות מהרקע הכללי של הסכסוך שתופש את הסכסוך בהיקפו ולא מפרש את האירוע הספציפי הנ"ל.

כך, טוענות החוקרות- מקרה זה של סיקור מותו של הילד ממחיש את שאלת הקשר בין אותנטיות האירוע לבין ייצוגו בטלוויזיה הנובעת מקיומו של אירוע אמיתי שאינו מייצג את האירוע הרחב שהוא חלק ממנו. כך לדוגמה, כתבה שנעשתה ברשת חדשות גרמנית וביצעה חקירה עיתונאית דיווחה כי דווקא פלשתינאים הם שהרגו את הילד. ליבס ופירסט מתנגדות לכך שהטלוויזיה העולמית תסתפק בהצגת דימויים קשים זה מול זה כ"תחרות" רדודה בין זוועות, מאחר ולטענתן הטלוויזיה עלולה להיתפס כמדיום לא-מהימן שמעדיף לרגש ולהמם במקום למסור דיווח שקול, אחראי ומקיף על המצב בעולם.

Liebes, T. (2010). Inside a News Item: A Dispute Over Framing. Political Communication, 17: 295–305.

הקשר בין אותנטיות האירוע לבין ייצוגו בטלוויזיה נידון גם במאמרה של ליבס אשר מבקשת להתחקות אחר עבודת ההפקה של מהדורת החדשות "מבט" ולנסות להבין את המורכבות של השיקולים בתהליכי ההפקה, ובראשם הסלקטיביות של "הערך החדשותי". ליבס טוענת כי בעוד אנו מאמינים כי "הערך החדשותי" הוא שמניע את הסלקטיביות של העיתונאים ושל "חדרי החדשות", יש מבחר סיבות שבהחלט לא כולן קשורות ל"ערך החדשותי" של האירוע הנסקר. ליבס עושה זאת באמצעות ניתוח של ייצוג הדיווח החדשותי על חגיגות האליפות של בית"ר ירושלים בכיכר ספרא ב-1998 שהוצג במהדורת "מבט" ועורר סנסציה תקשורתית וציבורית בנוגע לשיקולים המנחים את העורכים בחדרי החדשות, מידת האוטונומיה שלהם, הסלקטיביות שלהם, המהימנות שלהם ויכולתם לייצג את האירוע החדשותי באופן "אותנטי". כך היא מתארת כיצד מתוך אירוע שתועד במשך כשלוש שעות, בחרו העורכים להציג 5 דקות בהם נראה ראש הממשלה, בנימין נתניהו, נואם ולא מגיב לקריאות "מוות לערבים" שנשמעו בקרב קהל האוהדים. בעקבות אירוע זה נטען כנגד העורכים כי הם ביצעו עריכה מגמתית שנועדה להציג את ראש הממשלה באור שלילי והשניים הושעו מעבודתם. ואכן, ליבס חושפת את שיקולי העריכה ואת הסלקטיביות